

Paulus aangeklaagd voor Felix

Handelingen 24:1-9

Lucas gaat nu Paulus' gevangenschap te Caesarea beschrijven, die twee jaar duurde (58-60 na Chr.). Hij begint met de hoorzitting voor stadhouder Felix. Vijf dagen na Paulus' aankomst in Caesarea kwam de hogepriester Ananias met enige oudsten een aanklacht indienen. Een zekere Tertullus, een redenaar, trad hierbij als woordvoerder op van het gezelschap. Zijn Latijnse naam doet vermoeden dat hij geen Jood was, maar uit zijn toespraak blijkt dat hij zich identificeert ('wij') met de Joden. Anderzijds zien we dat Lucas hem *niet* met hen identificeert en onderscheid maakt tussen Tertullus en de Joden (vs. 9). Tertullus was een redenaar, een 'retor'. Dit woord betekent eigenlijk een leraar in de welsprekendheid of redenaar. De meeste uitleggers gaan ervan uit dat hij een Romein of een Griek was, die in Jeruzalem het ambt van retor uitoefende. Wegens zijn grote kennis van de Griekse taal en het Romeinse recht werd hij door het Sanhedrin als advocaat aangesteld. Dit laat meteen zien welk een gewicht het Sanhedrin aan deze zaak hechtte.

De openingsrede

Nadat Paulus was geroepen (vs. 2), mocht Tertullus als eerste spreken. Hij stak meteen de loftrumpet over Felix: *"Dat wij door u grote vrede genieten en hervormingen voor dit volk door uw beleid tot stand komen, erkennen wij alleszins en overal, hoogedele Felix, met alle dankbaarheid"* (vs. 3).

"Dank Felix, dank" – het droop er werkelijk vanaf. En dan te bedenken dat het wanbestuur van Felix ertoe bijdroeg dat er in 66 na Chr. een opstand tegen het Romeinse gezag uitbrak, met als gevolg de verwoesting van Jeruzalem en de tempel in 70 na Chr. De Romeinse geschiedschrijver Tacitus beschrijft zijn bestuur aldus: *"Antonius Felix heeft in alle wreedheden en willekeur zijn hoge bestuursfunctie uitgeoefend met de mentaliteit van een slaaf"*.

Tertullus kende de kneepjes van het vak. Voor de rechtbank was zo'n vleidend openingsbetog de normale gang van zaken, het moest de tegenpartij gunstig stemmen. Ananias, de hogepriester, stemde volledig in met de woorden van Tertullus. Paulus had niet teveel gezegd: hij wás een gewitte wand (23:3). Tertullus brak

de opening van zijn rede af met het woordje 'om', of maar (vs. 4). Hij had nog wel even kunnen doorgaan met het prijzen van de 'goede' kwaliteiten van de stadhouder, maar hij wilde Felix niet te lang ophouden: *Hoogedele Felix, wij willen u niet te lang ophouden. Wij begrijpen dat een stadhouder zijn tijd wel beter kan gebruiken dan zich met een afvallige Jood te moeten bezighouden. We willen het dan ook kort houden. Ik verzoek u ons met uw bekende welwillendheid een ogenblik aan te horen* (vgl. vs. 3-4). Een betere advocaat had het Sanhedrin niet kunnen uitkiezen!

De aanklacht

De aanklacht tegen Paulus werd kort en bondig samengevat (vs. 5-8):

- a. deze man is een pest;
- b. een verwekker van oproeren onder alle Joden over het hele aardrijk;
- c. een aanvoerder van de sekte der Nazoreeërs;
- d. die geprobeerd heeft de tempel te ontheiligen.

Tertullus deed er alles aan om Felix ervan te overtuigen dat Paulus een gevaar was voor de samenleving.

"Wij (Joden) hebben hem dan ook gegrepen en naar onze wet willen oordelen. De overste Lysias is er echter bij gekomen en heeft hem met groot geweld aan onze handen ontrukkt en zijn beschuldigers geboden naar u toe te komen" (vs. 6-8a).

Het woordje 'echter' is hier veelzeggend. Tertullus zegt tussen de regels door dat Lysias zich niet met deze Joodse kwestie had moeten bemoeien. Als we het nog verder doortrekken, krijgt Lysias hier het predikaat 'onkundig' opgespeld. Dit was een meesterlijke zet van Tertullus. Niet voor niets had hij Felix in zijn openingsrede geprezen als een kundig staatsman. Felix werd op deze manier zo gemanipuleerd dat hij er bijna niet omheen kon om Paulus schuldig te verklaren. Tenminste, als hij zijn aanzien als 'kundig' stadhouder niet wilde verliezen.

"Door hem te verhoren zult uzelf zich van alles kunnen vergewissen waarvan wij hem beschuldigen" (vs. 8b). Een knap stukje retoriek van Tertullus. Als één man

schaarden de Joden zich dan ook achter hun woordvoerder: “En ook de Joden stemden het toe door te beweren dat deze dingen zo waren” (vs. 9).

Om over na te denken

“Want het is ons gebleken, dat deze man een pest is en een verwekker van oproeren onder alle Joden over het hele aardrijk en een aanvoerder van de sekte der Nazoreeërs, die ook heeft geprobeerd de tempel te ontheiligen” (vs. 5).

Net als zijn Meester werd Paulus als een gevaar voor het Joodse religieuze systeem gezien. Hij moest dan ook tot elke prijs uitgeschakeld worden, en alle middelen waren hierbij geoorloofd. Ook wij kennen wel mensen die voor de nodige onrust zorgen in de christenheid, mensen die proberen ‘de tempel’ te ontheiligen. Nu moeten we onszelf meteen enkele vragen stellen:

- a. Over welke tempel hebben we het dan? Gaat het om de tempel van God, de Gemeente, of om onze eigen opgerichte tempel (religieus bouwwerk)?
- b. Is er wérkelijk sprake van ontheiligen, of maken wij dat ervan?

Paulus maakt duidelijk dat de gelovigen Gods tempel vormen, waarin de Geest van God woont (1 Kor. 3:16;

2 Kor. 6:16). Hij zegt nadrukkelijk dat de tempel van God heilig is (vs. 17b; vgl. Ps. 93:5). Als iemand de tempel van God verderft, God zal hem verderven. Als iemand dus de intentie heeft om ‘de tempel’ te ontheiligen of te verderven, moeten we dit verhinderen. Gods tempel is immers heilig. We kunnen niet toelaten dat het huis van God ontheiligd wordt door moreel of leerstellig kwaad.

Wij roepen snel dat iemand probeert de tempel te ontheiligen. Maar is er wérkelijk sprake van ontheiligen? En wordt de tempel van GóD ontheiligd, of gaat het om óns religieuze bouwwerk? De Heer Jezus gebruikte een keer de zweep om de tempel te reinigen van alles wat daarin niet thuis hoorde. Hij zei: “maakt niet het huis van mijn Vader tot een huis van koophandel” (Joh. 2:13-16). Door onze handelwijze is het dus mogelijk aan het huis van God een geheel andere betekenis te geven. De Joden hadden van de tempel een huis van koophandel gemaakt. Het huis van God had niet meer het karakter van een tempel, maar van een huis van koophandel. Toen de Heer Jezus dit aan de kaak stelde, waren de Joden erg verbouwereerd, want net als de Heer Jezus ijverden ook zij voor de tempel. En als het goed is, moet de ijver voor Gods huis ook ons verteren (Joh. 2:18). Maar laten we dan wel uitkijken dat we ijveren voor Góds tempel, en niet voor iets dat *wij* ervan gemaakt hebben.

Oude Sporen 2010

